

ΜΥΘΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΡΤΗ

Η ΚΑΤΕΡΓΑΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ

Στα πολύ παλιά χρόνια ο Μάρτης ήταν ο πρώτος μήνας του έτους. Μια κατεργαριά όμως που έκαμε σε βάρος των άλλων μηνών που ήταν τα αδέλφια του στάθηκε αιτία για να του πάρει την πρωτοκαθεδρία ο Γενάρης.

«Μια φορά κι έναν καιρό αποφασίσανε οι δώδεκα μήνες να φτιάξουν κρασί σε ένα βαρέλι ώστε να μπορούν να πίνουν όποτε τους ερχόταν η όρεξη.

Έτσι λοιπόν είπε ο Μάρτης:

- Εγώ θα ρίξω πρώτος μούστο στο βαρέλι για να γίνει κρασί και ύστερα ρίχνετε κι εσείς.

- Καλά, ρίξε εσύ πρώτος του είπαν οι άλλοι.

Έτσι και έγινε. Έριξε πρώτα εκείνος στο βαρέλι το μούστο και ύστερα ακολούθησαν και οι άλλοι μήνες.

Όταν λοιπόν ζυμώθηκε ο μούστος και έγινε το κρασί, είπε πάλι ο Μάρτης.

- Εγώ που έριξα πρώτος το μούστο, πρώτος θ' αρχίσω και να πίνω.

-Βέβαια, είπαν οι άλλοι, έτσι είναι το σωστό.

Έτσι λοιπόν τρύπησε το βαρέλι στο κάτω μέρος, και άρχισε να πίνει, ως που ήπιε όλο το κρασί και δεν άφησε ούτε στάλα. Κατόπιν ήρθε η σειρά του Απρίλη να πάει να πιει κρασί. Πηγαίνει και το βρίσκει άδειο. Θυμώνει, το λέει στους άλλους. Τ' ακούνε εκείνοι θυμώνουν και σκέφτονται τι να κάνουν. Συμφωνούν όλοι λοιπόν να τον τιμωρήσει ο Γενάρης που ήταν και ο μεγαλύτερος αδελφός. Τον πιάνει λοιπόν ο Γενάρης και του τραβάει ένα γερό χέρι ξύλο. Του αφαιρεί και το πρωτείο που είχε, να αρχίζει δηλαδή το έτος κάθε Μάρτη, και έγινε να αρχίζει το έτος από το Γενάρη.

Από τότε όταν ο Μάρτης θυμάται το παιχνίδι που έκανε στα αδέλφια του και τους ήπιε όλο το κρασί, γελάει και ο καιρός ξαστερώνει. Όταν πάλι θυμάται το ξύλο που έφαγε κλαίει και βρέχει».

Άλλες ονομασίες: Ανοιξιάτης, Κλαψομάρτης, Πεντάγνωμος, Ξυτευτής και Βαγγελιώτης (λόγω Ευαγγελισμού)

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ

Κάποτε οι μήνες
καθένας βρήκε μια γυναίκα
παντρεύτηκε. Ο Μάρτης
και έβαλε προξενιάδες
του φέρανε μια κοπέλα η
μαντίλι και του είπαν ότι
όπως ήταν, την

Όταν όμως έμειναν μόνοι
δει; Δεν υπήρχε πιο

ΜΑΡΤΗ

αποφάσισαν να παντρευτούν. Ο
που του άρεσε και την
δε φρόντισε το ζήτημα μόνος του
να του βρουν μια γυναίκα. Εκείνοι
οποία ήταν τυλιγμένη με ένα
είναι πολύ όμορφη. Ευκολόπιστος
παντρεύτηκε.

και έβγαλε το μαντίλι της, τι να
άσχημη στον κόσμο!

Από τότε κάθε φορά που τη θυμόταν άστραφτε, βροντούσε, έβρεχε, έριχνε μπόρες,
έκανε παγωνιές. Μόνο όταν ξεχνιόταν μερικές φορές, ηρεμούσε, γαλήνευε κι έκανε καλό
καιρό!

Στη Μεσσηνία, λόγου χάρη, λένε ότι η γυναίκα που παντρεύτηκε ο Μάρτης, από
μπροστά ήταν πολύ άσχημη, ενώ από πίσω ήταν πολύ όμορφη. Όταν ο Μάρτης τη βλέπει
καταπρόσωπο κλαίει και ο καιρός χαλάει, όταν όμως την κοιτάζει από τις πλάτες
ευχαρισιάζεται και ο καιρός καλοσυνεύει.

Γι' αυτό λέγεται και η παροιμία: «Ο Μάρτης πότε κλαίει και πότε γελάει».

«ΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΓΡΙΑΣ». Λέγονται οι τελευταίες μέρες του Μάρτη. Σύμφωνα με την
παράδοση, ήταν μια γριά που θέλησε να κοροϊδέψει τον Μάρτιο, νομίζοντας ότι
γλίτωσε αρνιά και κατσίκια από το κρύο και το χιόνι του, είπε:
-Τριτς, Μάρτη μου, τα γλίτωσα τα κατσικάκια μου!

Αυτός όμως έκαμε τις τελευταίες μέρες του τόσο δυνατή κακοκαιρία,
που η γριά και τα ζώα πέτρωσαν από το κρύο.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ:

«Μάρτης γδάρτης και κακός παλουκοκαύτης. Και σαν τύχει και θυμώσει, μες στο χιόνι θα μας χώσει».

«Ο Μάρτης το πρωί χιόνισε, κι ο γάιδαρος ψόφησε (από το κρύο). Το μεσημέρι βρώμισε (από τη ζέση), και το βράδυ τον πήρε το ποτάμι (από τη βροχή)».

«**MARTHIS**» (1/3). Ο Μάρτης ή Μαρτιά είναι ένα παμπάλαιο έθιμο, με βαλκανική διασπορά. Πιστεύεται ότι έχει τις ρίζες του στην Αρχαία Ελλάδα και συγκεκριμένα στα Ελευσίνια Μυστήρια, όπου οι μύστες έδεναν μια κλωστή, την Κρόκη, στο δεξί τους χέρι και το αριστερό τους πόδι, όπως παρατηρεί ο λαογράφος Νικόλαος Πολίτης.

Είναι η συνήθεια να δένουν οι μητέρες στο χέρι ή στο πόδι των παιδιών τον λεγόμενο «Μάρτη», κορδόνι από λευκό και κόκκινο νήμα, για να τα προφυλάξουν από τις ακτίνες του μαρτιάτικου ήλιου, οι οποίες θεωρούνται πολύ επικίνδυνες. Για ν' αποτρέψουν την επίδραση του ήλιου έδεναν στον καρπό του χεριού ή και στο μεγάλο δάχτυλο του ποδιού τον «μάρτη», δηλαδή μια λινή κλωστή, άσπρη και κόκκινη ή και χρυσή, στριμμένη, αφού πριν την κρέμαγαν σε κλώνους τριανταφυλλιάς και την εκθέσουν τη νύχτα στα άστρα. Τον «μάρτη» τον φορούσαν ως την Ανάσταση. Τότε τον έβγαζαν και τον έδεναν στην τριανταφυλλιά, για να πάρουν το χρώμα της.

Στη Ρουμανία υπάρχει ένας ωραίος μύθος:

Ο θεός Ήλιος μεταμορφώθηκε σε νεαρό άνδρα και κατέβηκε στη Γη για να πάρει μέρος σε μια γιορτή. Τον απήγαγε, όμως, ένας δράκος, με αποτέλεσμα να χαθεί και να βυθιστεί ο κόσμος στο σκοτάδι. Μια ημέρα ένας νεαρός, μαζί με τους συντρόφους του σκότωσε το δράκο και απελευθέρωσε τον Ήλιο, φέροντας την άνοιξη. Ο νεαρός έχασε τη ζωή του και το αίμα του έβαψε κόκκινο το χιόνι.

Από τότε, συνηθίζεται την 1η του Μάρτη όλοι οι νεαροί να πλέκουν τον Μάρτη (Μαρτισόρ στα Ρουμάνικα), με κόκκινη κλωστή που συμβολίζει το αίμα του νεαρού άνδρα και την αγάπη προς τη θυσία και άσπρη που συμβολίζει την αγνότητα.

«ΧΕΛΙΔΟΝΙΣΜΑ» Πρωτομαρτιάτικο έθιμο της Β. Ελλάδας & των νησιών του Αιγαίου. Ένα μελωδικό καλωσόρισμα της Άνοιξης με ειδικά τραγούδια που λέγανε τα παιδιά γυρίζοντας από σπίτι σε σπίτι κρατώντας στεφάνι λουλουδιών ή ένα κλαδί από κισσό & ομοίωμα χελιδονιού, που έχει ένα «μαγικό χαρακτήρα»:

*Χελιδόνα έρχεται, από Μαύρη θάλασσα.
Θάλασσα επέρασε. Έκατσε και λάλησε...
Μάρτης μας ήρθε, τα λουλούδια ανθίζουν,
Όξω ψύλλοι και κοριωί, μέσα υγεία και χαρά...*

ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙ ΚΑΙ Η

Σε λίγο έφτανε ο χειμώνας και ήταν έτοιμα για το μεγάλο τους για ποιο ταξίδι ετοιμάζονται τα ...Πήραν λοιπόν τον δρόμο για από αυτά σταμάτησε και γύρισε ψηλά είδε τους ανθρώπους να χαμήλωσε και τους ρώτησε:

ΦΩΤΙΑ

τα χελιδόνια ταξίδι. Ξέρεις χελιδόνια; τον Νότο μα ένα να δει τη γη. Από κλαίνει. Το πουλί

- Ποια συμφορά σάς βρήκε και είστε τόσο θλιμμένοι;
 - Να, είπαν πρώτα οι γυναίκες, εσύ φεύγεις για αλλού, μα εμείς μένουμε εδώ και παγώνουμε μοναχοί.
 - Και γιατί δεν ανάβετε φωτιά; ρωτάει το χελιδόνι.
 - Δεν την ξέρουμε, ψάχνουμε, είπαν οι άνθρωποι, μα δεν ξέρουμε τα μυστικά της. «Όλη η γη να μένει χωρίς φωτιά κι ο ουρανός που την έχει να μην την δίνει...», σκέφτεται το χελιδόνι.
 - Αχ! πουλάκι, πουλάκι μου, ακούγεται μια νέα γυναίκα, εσύ που ταξιδεύεις μακριά, πες μας μήπως ξέρεις πού είναι η πατρίδα της φωτιάς να πάμε να την πάρουμε;
 - Καλή γυναίκα, τη φωτιά την έχει ο ουρανός και είναι δύσκολο να την πάρεις, απαντάει το πουλί.
 - Πέτα, πουλί μου καλό, είπε τότε ένας γέροντας, και φέρε μας λίγη φωτιά. Σε παρακαλούμε να μας βοηθήσεις. -
 - Μα δεν τη δίνει εύκολα ο ουρανός, λέει το χελιδόνι.
 - Τότε να την κλέψεις, προτείνει ένας άντρας.
- Και το πουλί πετάει και πηγαίνει στα λημέρια του Τένγκρι, του Θεού του ουρανού, που έχει τη φωτιά. Περιμένει λοιπόν να πλαγιάσει ο Θεός Τένγκρι και τότε μόνο το χελιδόνι του κλέβει τη φωτιά. Μα ο Τένγκρι ξυπνάει και αρχίζει να κυνηγάει το χελιδόνι. Μπροστά εκείνο με τη φωτιά, πίσω ο Τένγκρι με το βέλος του, μέχρι που ο Θεός σημαδεύει για τα καλά το πουλί και σκίζει στα δύο την ουρά του. Όμως το χελιδόνι γλιτώνει και δίνει στους ανθρώπους τη φωτιά. Από τότε τα χελιδόνια γεννιούνται με ψαλιδωτή ουρά και οι άνθρωποι τα αγαπούν και χαίρονται όταν αυτά τα πουλιά χτίζουν τις φωλιές τους στις στέγες των σπιτιών τους.
- Αθηνά Παπαδάκη, «Παλιές ιστορίες του κόσμου» (Ασία), με αλλαγές

- Γράφω μια περίληψη της παραπάνω ιστορίας

- Ποια εποχή φεύγουν τα χελιδόνια για να πάνε σε ζεστές χώρες;

- Ποια εποχή επιστρέφουν πάλι;

- Γράψε τις εποχές και τους μήνες

Γράφω τα αντίθετα. (οι λέξεις είναι από το κείμενο)

σταματώ:..... ψηλά:.....

κλαίω:..... Θλιμμένος:.....

χαμηλώνω:..... χαίρομαι:.....

αγαπώ:..... αρχίζω:.....

ξυπνώ:..... μπροστά:.....

Βρείτε, μύθους, παροιμίες, αινίγματα για το χελιδόνι

Nur diese eine Schwalbe. Axion Esti Elytis.

Erste Schwalbe, einzigartiger Frühling
 Um die Sonne zu drehen, braucht es viel Arbeit.
 Es braucht Tausende von Toten an den Rädern,
 Es braucht auch die Lebenden, die ihr Blut geben.
 Gott, mein Erster Schöpfer,
 du hast mich zwischen den Bergen erschaffen!
 Gott, mein Erster Schöpfer,
 du hast mich zwischen den Meeren eingeschlossen!
 Zauberer nahmen den Körper des (Monats) Mai
 und vergruben ihn in einem Grab im offenen Meer.
 In einem tiefen Brunnen haben sie ihn eingeschlossen.
 Die Dunkelheit und der ganze Abgrund
 begannen (nach Mai) zu duften.
 Gott, mein Erster Schöpfer,
 im Flieder hast auch du,
 Gott, mein Erster Schöpfer,
 die Auferstehung gerochen (erahnt).

Μπορείς να το ακούσεις κι εδώ [Nur diese eine Schwalbe](#)

Στο παρακάτω ποίημα: **Ένα το χελιδόνι** από το Άξιον εστί του Οδυσσέα Ελύτη,
 μπερδεύτηκαν οι προτασεις. Να το ξαναγράψετε, βάζοντας τους στίχους στη σωστή
 σειρά, με βάση τη γερμανική μετάφραση.

Ένα το χελιδόνι. Το Άξιον εστί. Ελύτης

Θέλει νεκροί χιλιάδες να 'ναι στους τροχούς
 για να γυρίσει ο ήλιος θέλει δουλειά πολλή
 Ένα το χελιδόνι κι η άνοιξη ακριβή
 Θε μου Πρωτομάστορα μ' έχτισες μέσα στα βουνά
 Πάρθηκεν από μάγους το σώμα του Μαγιού
 Θέλει κι οι ζωντανοί να δίνουν το αίμα τους.
 σ' ένα βαθύ πηγάδι το 'χουνε κλειστό
 Θε μου Πρωτομάστορα μύρισες την Ανάσταση
 Το 'χουνε θάψει σ' ένα μνήμα του πέλαγου
 Θε μου Πρωτομάστορα μ' έκλεισες μες στη θάλασσα!
 μύρισε το σκοτάδι κι όλη η άβυσσο
 Θε μου Πρωτομάστορα μέσα στις πασχαλιές και Συ

Ελέγξτε αν τα καταφέρατε ακούγοντας ξανά το μελοποιημένο ποίημα

[ένα το χελιδόνι](#)

Επιμέλεια: Μαρία Μαλιαδά, σχολικό έτος 2022-2023